

SA vz. 58

Karabinek Automatyczny SA vz. 58

Czechosłowacki karabin szturmowy kalibru 7,62 mm.

Historia konstrukcji

Po zakończeniu II Wojny Światowej, po zajęciu przez Armię Czerwoną, po zebranych doświadczeniach jakie uzyskała pod koniec trwania konfliktu przez armię III Rzeszy i rozwój całkowicie nowej broni automatycznej na tak zwany nabój pośredni. Niemieckie karabinki automatyczne StG 44 (na nabój kurz 7,92 x 33 mm) stanowiły niejako wzór na rozwój „uniwersalnej” broni palnej dla odradzającej się armii czechosłowackiej.

Czechosłowaccy żołnierze lata 60.-te XX wieku

Pierwszą bronią nowego typu był karabinek vzor 52 był bronią samopowtarzalną, która działała poprzez odprowadzanie gazów prochowych, z zamkiem ryglowanym przez przekoszenie. Tłok gazowy posiada formę pierścienia opasującego lufę – podobnie jak w niemieckim MKb 42(W). Jednakże oryginalna czechosłowacka konstrukcja strzelała opracowanym przez konstruktorów rodzimym nabojem pośrednim 7,62 x 45 mm Z-50. Pierwsze jego prototypy strzelały jego poprzednią wersją 7,5 x 45 Z-49, jednak po przeprowadzeniu komunistycznego przewrotu w 1948 roku, dla komunistów „burżuazyjny” kaliber został szybko ujednoczony z jego radzieckim odpowiednikiem 7,62 x 39 mm wz. 43. W 1955 roku po powstaniu nowego bloku militarnego tak zwanego „Układu Warszawskiego” – Związek Radziecki ujawnił swoim „sojusznikom” istnienie nowego naboju obr. 1943 g. i nowej broni, która strzelała nowym nabojem. Spowodowało to w Czechosłowackiej Republice Ludowej konieczność wprowadzenia do uzbrojenia posiadanego uzbrojenia strzeleckiego (poprzednio strzelającej nabojem Z-50 – karabinek vz. 52 i ręcznego karabinku maszynowego vz. 52), na nabój typu 7,62 x 39 mm. Tak przekonwertowane modele broni palnej, które oznaczono jako vz. 52/57. Mechanizm uderzeniowy z kurkiem wewnętrznym, posiadały także bagnet składany z głownią nożową, który był składany na jego prawy bok.

Czescy żołnierze uzbrojeni w karabiny Sa vz. 58V – wersja z kolbą składaną (KFOR)

Prace w Czechosłowacji na nowym karabinkiem automatycznym, które trwały od 1949 roku, następnie przekierowane na nowy radziecki nabój pośredni 7,62 x 39 mm obr. 1943 g. Pierwsze prototypy pojawiły się w 1956 roku, a w 1958 roku do uzbrojenia Czechosłowackiej Armii Ludowej, przyjęto Samopal vzor 58 (SA vz. 58), broń konstrukcji inżyniera Jiriego Cermaka. Broń ta występuje z dwóch zasadniczych odmianach:

- SA vz. 58P – karabinek automatyczny z kolbą stałą (drewnianą, a w nowszych wersjach z tworzyw sztucznych)
- SA vz. 58V – karabinek automatyczny posiadający składaną metalową kolbę prętową na bok broni

Wersja karabinku szturmowego SA vz. 58P – Wrocław, Arsenał – Muzeum Militariów

Pomimo wyglądu zewnętrznego przypominającego radziecki karabinek automatyczny AK 47, broń czechosłowacka ma z nim jedynie zastosowany wspólny nabój pośredni oraz zasadę uruchamiania automatyki poprzez odprowadzanie gazów prochowych. Jednakże cały mechanizm gazowy jest zupełnie inny, z tłokiem oddzielnym od suwadła, a zamek broni nie dość, że rygluje się rygłem wahliwym, to jeszcze po wystrzeleniu ostatniego naboju, zamek pozostaje otwarty. Ma to na celu umożliwienie ładowanie samej broni z łódek amunicyjnych od karabinku systemu Simonowa. Magazyneki do obu karabinków były

także niewymienne, a w dodatkowo magazynek do karabinów SA vz., 58 jest wykonany z aluminium (dlatego sam może bardzo łatwo ulec odkształceniu).

Słowaccy żołnierze uzbrojeni w karabiny Sa vz. 58

Produkcja seryjna karabinów SA vz. 58 ostatecznie zakończyła się w 1983 roku. Broń ta po dzień dzisiejszy jest standardowym, indywidualnym wyposażeniem piechura Armii Słowacji, natomiast w Czechach został już w większości zastąpiony przez karabinek CZ 805 BREN.

Wersje

- Sa vz.58P (Pěchotní) – wersja z kolbą stałą
- Sa vz.58Pi (Pěchotní s infradalekohledem) – wersja z kolbą stałą, lekkim dwójnogiem, podstawą do montażu noktowizora NSP-2 i powiększony stożkowy tłumik płomieni
- Sa vz.58V (Vysadkový) – wersja z kolbą składaną
- Sa vz.58P – nie posiadająca odrębnego oznaczenia wersja z kolbą stałą wyposażona w lekki dwójnóg (taki sam jak w wersji Pi) i kompensator wylotowy

Wersja karabinku szturmowego SA vz. 58V – Zabrze, Park

Opis konstrukcji

Karabinek automatyczny SA vz. 58 jest indywidualną bronią żołnierza – samoczynną-samopowtarzalną. Zasada działania jest oparta na wykorzystaniu energii gazów prochowych odprowadzanych przez boczny otwór w lufie. Tłok gazowy o krótkim skoku, który jest nie połączony bezpośrednio z suwadłem, a jego droga po oddaniu strzału jest krótsza niż samego suwadła. Posiada tym samym własną sprężynę powrotną. Zamek jest ryglowany rygłem wahliwym. Broń wyposażono w zaczep suwadła – po wystrzeleniu z broni ostatniego naboju z magazynka, suwadło zatrzymuje się w tylnym położeniu, a w tej pozycji jest możliwe napełnienie magazynka broni z łódek amunicyjnych. Mechanizm spustowy broni typu bijnikowego, który umożliwia prowadzenie ognia pojedynczego oraz seriami. Zasilanie broni odbywa się z magazynków o pojemności 30 nabojów (niewymiennych z magazynkami od AK-47). Zwolnienie magazynka możliwe jest tylko lewą ręką. Z prawej strony dźwignię zaczepu magazynka zasłania trzpień zaczepu suwadła broni. Przyrządy celownicze broni składają się z: muszki z osłonie i celownika krzywiznowego ze szczerbinką.

Podstawowe dane taktyczno-techniczne

- Kraj produkcji: Czechosłowacja
- Zakłady produkcyjne: Ceska Zbrojovka – Czech Small Arms
- Rodzaj broni: karabinek szturmowy (automatyczny)
- Prototypy: lata 1956-1958
- Produkcja seryjna: lata 1958-1983
- Kaliber broni: 7.62 mm
- Zastosowany nabój: 7,62 x 39 mm wz. 43
- Pojemność magazynka: 30 nabojów

- Długość broni: 845 mm (SA vz. 58P)
- Długość lufy: 390 mm
- Długość linii celowniczej broni: 353 mm
- Masa broni: niezaładowanej (z pustym magazynkiem) – 2,91 kg, broni załadowanej – 3,12 kg
- Prędkość początkowa wystrzelonego pocisku: ok. 705 m/s
- Szybkostrzelność teoretyczna: ok. 800 strz./min.
- Zasięg skuteczny: do 400 metrów

Autor: zdjęcia i tekst – Dawid Kałka